

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. 2550 : 1) การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรจะต้องเริ่มช่วงชีวิตปฐมวัยตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี เพราะเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโต และพัฒนาการต่างๆ ด้านของเด็กวัยนี้ ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาวิกฤติที่เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานคุณภาพชีวิต จิตใจของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงวัยนี้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ย่อมนำไปสู่คุณภาพของผู้ใหญ่ที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศในอนาคต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2547 : 4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาปฐมวัยอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 15) มาตรา 80 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของ

ความเป็นไทย มีระเบียบวินัยค่านึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี และการเรียนรู้ ปฏิภาณจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 24)

ในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่นนั้น (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 12) อีกทั้งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. 2546) โดยครอบคลุมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาได้ตามความพร้อม ตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง การจัดการศึกษาปฐมวัยระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นจุดเริ่มต้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองเด็ก ชุมชนและสังคมตลอดถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมกำกับ และดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยของชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและตรงตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาในระดับนี้ให้มีคุณภาพและตรงตามมาตรฐานได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาครูผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและผู้ด้อยโอกาส ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลนามน ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าตำบลของอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากอำเภอนามน เป็นระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับท้องถิ่นต่างๆ โดยทิศเหนือติดต่อกับเทศบาลตำบลงเปือย ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหลักเหลี่ยม ทิศใต้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาจำปา และทิศตะวันตกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 45 ตารางกิโลเมตร หรือ มีลักษณะภูมิประเทศส่วนมากจะเป็นลุ่มเป็นที่สูงทางทิศตะวันตก ลาดลงมาทางทิศเหนือและทิศตะวันออก พื้นที่ส่วนมากจะใช้ในการทำนา โดยเฉพาะทางทิศตะวันออกของตำบลจะมีความเหมาะสมในการทำนามาก แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,830 คน เป็นชาย 1,437 คน หญิง 1,393 คน จำนวนครัวเรือน 728 ครัวเรือน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดที่ได้รับถ่ายโอนภารกิจ เป็นสถานศึกษาสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคำยั้งหมี่ หมู่ที่ 4 ผู้ดูแลเด็ก 3 คน มีเด็กจำนวน 35 คน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาสมบุรณ์ หมู่ที่ 13 ผู้ดูแลเด็ก 3 คน มีเด็กจำนวน 32 คน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงสยาม หมู่ที่ 14 ผู้ดูแลเด็ก 2 คน มีเด็กนักเรียนจำนวน 22 คน จากผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ประจำปี 2551 ของคณะกรรมการประเมินภายในระดับอำเภอ ซึ่งแต่งตั้งโดยนายอำเภอนามน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ท้องถิ่นอำเภอนามน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข ตัวแทนปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนนักวิชาการศึกษา ซึ่งเห็นว่ามาตรฐานที่ 2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย คือขาดความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยและ

หลักสูตรปฐมวัย ส่งผลให้ไม่สามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่เหมาะสม จัดกิจกรรมประจำวันไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย ประเมินผลไม่เป็นระบบและไม่เข้าใจบทบาทของผู้ดูแลเด็กอย่างชัดเจน องค์การบริหารส่วนตำบลนามนในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยและเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามนอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร่วมปรึกษารื้อหรือกับผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้โดยตรง ว่าจะต้องพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงมีความสนใจที่จะร่วมกันใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย ต่อไป

ปัญหาการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ทำให้ทราบสภาพ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการเพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป
2. ได้แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ผลการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่หน่วยงานอื่นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย
  - 1.1 พื้นที่เป้าหมายในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคำอึงหมี่ หมู่ที่ 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาสมบุรณ์ หมู่ที่ 13 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงสยาม หมู่ที่ 14 ตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้วิจัย คือ นักบริหารงานการศึกษา

1.2.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 8 คน

1.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร

พนักงานส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลนามน และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย วิทยากร ดังนี้

1.2.3.1 นายสมลวง บุตตะนันท์ นายกองค์การบริหารส่วน

ตำบล นามน

1.2.3.2 พ.อ.อ.วิษณุตย์ เทียมปาก ปลัดองค์การบริหารส่วน

ตำบลนามน

1.2.3.3 นางสาวนิตยา ไชยโชติ หัวหน้าส่วนการคลัง

1.2.3.4 นายบุญเพ็ง บุญพิศาล กรรมการบริหารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กบ้านคำยิ่งหมี่

1.2.3.5 นายสาธิตกา ฝ่ายนายาง กรรมการบริหารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กบ้านนาสมบุรณ์

1.2.3.6 นายบุญเลี่ยน ยอดพิกุล กรรมการบริหารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กบ้านดงสยาม

1.2.3.7 กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 13 คนได้มาโดยวิธีการ

เลือกแบบเจาะจงจากผู้สนใจเข้าร่วม และร่วมกิจกรรมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อย่างสม่ำเสมอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคำยิ่งหมี่ จำนวน 5 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บ้านนาสมบุรณ์จำนวน 4 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงสยามจำนวน 4 คน

1.2.3.8 วิทยากร 1 คนคือนางสุภาภรณ์ สหัสนา ครูชำนาญการ

พิเศษ โรงเรียนบ้านสามัคคีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 3

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและแนวทางการพัฒนา

ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สามารถจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิผล โดยการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนา ดังนี้

(เยาวพา เตชะคุปต์ และคณะ. 2550 : 105-226)

2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย

- 2.1.1 การจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.1.2 แนวทางการเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 2.1.3 การจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.1.4 การประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 2.1.5 การจัดสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.1.6 บทบาทของผู้ดูแลเด็ก

2.2. แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

- 2.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 2.2.2 การนิเทศติดตามและการนิเทศภายใน

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

(Participatory Action Research : PAR) โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้น (องอาจ นัยพัฒน์ ; 2554 : 301 – 303 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1991) ดังนี้

- 3.1 การวางแผน (Planning) การวางแผนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสภาพที่พึงปรารถนา
- 3.2 การปฏิบัติการ (Action) การลงมือปฏิบัติการตามแผน
- 3.3 การสังเกตการณ์ (Observation) การสังเกตการณ์กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงตามแผน
- 3.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) การสะท้อนกลับกระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. ขอบเขตด้านเวลา

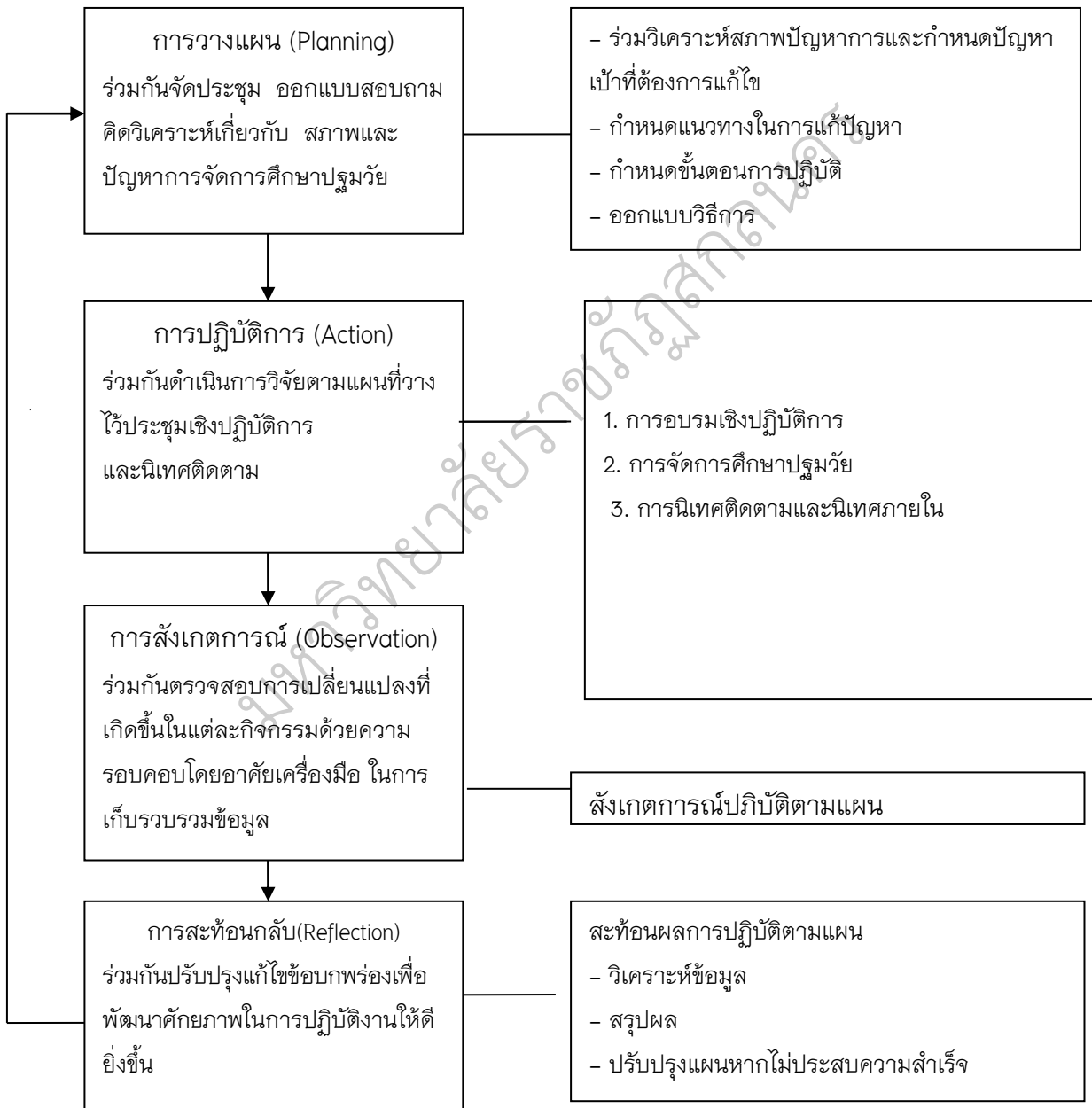
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

วงรอบที่ 1 สิงหาคม-ตุลาคม 2558

วงรอบที่ 2 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2558

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งกำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยาคมศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิตยาคมศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สิ่งหรือสภาพที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับปฐมวัยโดยดำเนินการในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาคึก ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ในที่นี้หมายถึงสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคและขัดขวางไม่ให้การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยเป็นไปไม่บรรลุผลหรือมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยดำเนินการในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาคึก จะได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ในที่นี้หมายถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง รูปแบบ วิธีการในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยดำเนินการในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาคึก จะได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย
  - 3.1 การจัดกิจกรรมประจำวัน หมายถึง การจัดกิจกรรมตามตารางให้เด็กทำเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาระดับปฐมวัยที่วางไว้
  - 3.2 การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
  - 3.3 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง แผนการสอนรายวันที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยผ่านการกำหนดกิจกรรมประจำวันเพื่อให้เด็กปฏิบัติและได้รับประสบการณ์

3.4 การจัดการในชั้นเรียน หมายถึง วิธีจัดการเรียนรู้ของผู้ดูแลเด็กที่จะเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

3.5 การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การวัดผลการเจริญงอกงามตามหลักพัฒนาการ 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

3.6 บทบาทผู้ดูแลเด็ก หมายถึง สิ่งที่ผู้ดูแลเด็กควรกระทำในฐานะที่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์สังคม จิตใจและสติปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

5. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคคลที่องค์การบริหารส่วนตำบลนามน คัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีความสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

6. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย หมายถึง ผู้วิจัยและผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

7. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล หมายถึง ผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง และกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

8. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่พยายามศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหา ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผนและดำเนินการตามแผนในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการดำเนินการประเมินผลโดยที่ทุกขั้นตอนดังกล่าวผู้ร่วมวิจัยเข้าร่วมด้วย อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

8.1 การวางแผน

8.2 การปฏิบัติการ

8.3 การสังเกตการณ์

8.4 การสะท้อนกลับ

9. แนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กหมายถึง วิธีการ รูปแบบที่นำมาใช้ในการพัฒนาให้ครูผู้ดูแลเด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงาน ในที่นี้หมายถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล นามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

9.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะ ในการจัดการเรียนรู้ ให้กับผู้เข้าร่วมประชุมอบรม โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในสิ่งที่เรียนรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการประชุม อบรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.2 การนิเทศติดตาม หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการวางแผน สังเกต และประเมินผล การออกแบบ การเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ในลักษณะการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ เพื่อหาทางแก้ไขและปรับปรุงจุดอ่อนในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้กับผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้มีความสามารถด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

9.3 การนิเทศภายใน หมายถึงการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะจากบุคลากรในหน่วยงานเดียวกันในลักษณะใกล้ชิด เป็นกัลยาณมิตร ในที่นี้หมายถึงการนิเทศระหว่างนักบริหารการศึกษาและครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนามน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์